

Een maatpak zou de drager zelfzekerder laten voelen en abstracter laten denken. We nemen de proef op de som en meten onze vrouw een kostuum aan. Wie wil nu niet in de (mode)voetsporen van Marlene Dietrich treden?

tekst Els De Pauw foto's Alex Salinas@InitialsLA

HET PAK MAAKT DE VROUW

Genderless fashion is in the air', zo wist *The New York Times* een paar maanden geleden te onthullen. Niet alleen blijken beide seksen steeds meer in elkaars kleerkast te duiken, ook tendensbepalende modeontwerpers willen geen rekening meer houden met stereotypen. En ze doen dat op een verbluffend geloofwaardige manier. Dit jaar stuurde Raf Simons zijn jongens de catwalk op met ascetisch ogende tennisjurkachtige kledingstukken. De zeer gefêteerde nieuwkomer Alessandro Michele kleepte voor Gucci zowel mannen als vrouwen in maatpakken en blouses met een chique strik, een 'pussy bow'.

Zelfs in winkels is het her en der al te merken. Selfridges, de toonaangevende department store in Londen, gaat nog een stap verder. Eerder dit jaar lanceerde men daar over drie volle verdiepingen een gloednieuwe 'agender'-afdeling, met een complete mix van kleren die door mannen en vrouwen kunnen worden gedragen. Elke referentie naar geslacht is uit de winkel verdwenen, kwestie van de klant in staat te stellen om zich een eigen identiteit aan te meten, los van clichés en vooroordelen. 'Identiteit' is dan ook het sleutelbegrip waar het volgens *trendwatching.com* bij de genderbindingstendens over gaat. Mensen stellen in hun keuzes liever hun eigen identiteit voorop, en niet langer meer een aantal demografische parameters zoals het geslacht.

Het mannenpak, kostuum of het 'pak', als we de stereotypering terzijde laten, is wellicht het oudste voorbeeld van de genderloze mode.

Voor miljoenen mannen is een pak niet alleen een manier om zich een zekere stijl aan te meten. Het is ook een middel om in een groep op te gaan, 'to blend in', een uniform van professionaliteit. Het pak staat bovendien ook zowat symbool voor genderneutraliteit, zeker in kringen waar het voor vrouwen belangrijk is om niet hun sekse te beklemtonen, maar wel hun kunnen. In de politiek, in de zakenwereld.

Voor vrouwen is een pak sinds de vorige eeuw immers altijd al een middel tot ontvoogding geweest, een visuele vorm van *appropriation* of toe-eigening die symbool stond voor onafhankelijkheid en gelijkwaardigheid. Een pak dragen gaf desalniettemin niet alleen een effect van oppervlakkige vermannelijking, het bleek voor vrouwen die het pak met veel flair droegen niet alleen een middel tot meer macht, het bleek ook een katalysator voor hun seksuele aantrekkelijkheid. Een vrouw die een mannenpak draagt, is op een of andere manier soms meer sexy dan met een rok aan. Maar een pak zou nog andere effecten kunnen teweegbrengen.

De kracht van een pak

Dit jaar kwam een team van de California State University in Northridge erachter dat een pak "iemand kracht geeft en zelfs de manier waarop hij de wereld percipieert, verandert". Aldus researcher en psycholoog Abraham Rutchick. Aan de universiteit werd onderzocht hoe gedachtenpatronen in correlatie stonden tot de outfit van proefpersonen.

De conclusie was dat pakkendragers zich zelfverzekerder voelden en een grotere context voor ogen konden houden, eerder dan zich te verliezen in een hoop details. Met andere woorden: een maatpak stimuleerde

Onze vrouw in een maatpak

bij de proefpersonen op wonderbaarlijke wijze het abstracte denken, meer dan het concrete. Hoe het precies komt dat een pak dragen ons denken beïnvloedt, is bij lange nog niet duidelijk. Dat het zelfvertrouwen stijgt met een goedgemeten pak aan, stimuleert ook het gevoel van macht tegenover anderen, aldus de onderzoekers. En dat stelt wellicht mensen in staat om meteen veel abstracter te kunnen denken. En hun leiderschap te ontwikkelen.

Curieus toch. Tijd om het zelf eens te proberen, zo dachten wij.

We belanden in het hoofdkwartier van het best bewaarde vestimentaire geheim van de meest veeleisende pakkendragers ter wereld – te weten: machtige zakenmensen en bankiers. Aan de rand van Kortrijk huist Dominique Vindevogel met zijn team. Zijn bedrijf heet Butch Tailors (al hebben zijn pakken meer met mannelijkheid op zich te maken dan met erg mannelijke lesbiennes. For the record.) Zijn klanten noemen hem de ‘Flying Tailor’, omdat hij op commando naar hen toevliegt. Van hot naar her. Van Mexico naar Hongkong over Istanboel en terug. Hij boekt overal ter wereld suites in viersterrenhotels en ontvangt er zijn klanten, waarna hij ze fysiek en psychisch monstert om ze een perfect maatpak te kunnen aanmeten. Perfect in stijl, perfect in afwerking, perfect van snit, wat de fysieke mankementen of minpunten ook mogen zijn. Allemaal in een tijdspanne van maximaal 30 minuten. Soms organiseert meesterkleermaker Vindevogel voor een paar klanten een avond met een garnituur van sigaren en wijn. Bij die gelegenheid bestellen de heren dan ook hun maatpakken. Tupperware voor zakenmannen die elke ultieme vorm van luxe ambiëren.

Dominique Vindevogel is een onvermoeibare spraakwaterval. Jetlags hebben geen vat op hem. Hij houdt van drukte, van uitdagingen, van zijn werk vooral. Hij noemt het een passie, zonder zou hij niet kunnen.

Corporate fashion heeft erg weinig te maken met echte fashion, zo leren we gauw. Een mannenpak staat grotendeels los van tendensen op de catwalk. Een mannenpak heeft alles te maken met verdoezelen en beklemtonen. Een maatpak is een tovermiddel om visueel een paar kilo’s te doen verdwijnen. Onder een maatpak kan het zelfvertrouwen groeien. Een zeker machtsgevoel. Een maatpak stimuleert dat je-ne-sais-quoi. Op voorwaarde dat het perfect gemaakt is. Een slordig pak of een pak dat niet juist zit, heeft net het omgekeerde effect.

Parameters en variabelen

Maar wat heb je nodig voor een perfecte snit van een perfect zittend maatpak? Een erg sterk basismodel, zegt Vindevogel. Zijn jackets zijn smal van schouders en smal van mouwen, zonder dat ze evenwel de beweging belemmeren. Dat is de basis vanwaar hij vertrekt.

“Ik maak bij een klant eerst een mentale scan waarbij ik alle parameters in mijn hoofd opsla, zodat ik alles met ‘plus’ hier en ‘min’ daar perfect kan vertalen voor degene die het pak zal maken. Maar ik hou rekening met variabelen. Met winter- en zomermoden. Met wat klanten mij vragen. Ik heb een klant die andere moden bestelt als hij bij recepties mensen rechtopstaand moet ontvangen. Ik heb klanten die voortdurend reizen en die nog meer comfort willen omdat ze veel zitten.”

Of er veel vrouwen zijn die maatpakken bestellen? “Ik

Een maatpak verandert misschien niet zozeer de vrouw zelf, maar de manier waarop de omgeving op haar reageert

heb een aantal vrouwelijke klanten, ja. Mijn eigen vrouw om te beginnen. (*lacht*) Het is weliswaar makkelijker om een perfect pak te maken voor vrouwen die androgyn van bouw zijn. Als je met extra nepen moet beginnen werken bij een grotere boezem, dan verliest een pak zijn sterkte.”

Vindevogel haalt zijn lintmeter boven. Ik krijg een jasje van zijn vrouw aangemeten om te zien hoe het mij staat. Vervolgens geeft hij mij een mannenpantalon. De meester-tailor begint te meten. Schouders, borst, taille, heupen, bovenarm, onderarm, pols. En de benen. Hakken verlengen het silhouet van een vrouw, maar een goed geknipte broek laat je er 10 cm groter uitzien dan je in werkelijkheid bent, zo beweert Vindevogel. “Ik streef bij een pak altijd naar een verhouding een derde bovenlichaam, twee derde benen. Dat werkt altijd.”

“Wil je splitten? Ja he?”

“Broek met knopen in plaats van een rits? Ja he?” Ik knik. Ik volg.

Hij stelt ook mouwlappen in dezelfde stof voor. Het zijn de details die het doen. En een zijden voering met motiefjes. En geborduurde initialen aan de binnenkant van de jas. Hij bladert door stofstalen en ziet een grote klassieke Engelse ruit wel zitten voor mij. Maar ik heb mijn oog laten vallen op een grover geweven zwarte wol. Goede keus, vindt hij. Dugdale van 320 gram. Het blijkt erg oude traditionele mohair uit een weverij in het Britse Huddersfield. Dugdale wordt het. Het klinkt alvast veelbelovend. Ik wil mijn leiderschap voelen broeien tussen voering en lapel. Zal ik mij anders voelen? Anders gaan gedragen?

Mannish Marlene

Een maatpak verandert misschien niet zozeer de vrouw zelf, maar de manier waarop de omgeving op haar reageert. Dat ondervond ook Marlene Dietrich. In 1932 stonden vooral de Amerikaanse de kranten er ineens vol van. Hoe Marlene op 12 januari voor de première van *The Sign of the Cross* was opgedaagd in een zwarte smoking, een wit hemd

met col cassé, een vilten hoed, mannenoverjas en lakleren platte schoenen. Ze poseerde er die avond met een gezicht blakend van lef naast een licht gegeneerde Maurice Chevalier, die niet wist wat hij met de hele vestimentaire vertoning aan moest. Het aanwezige publiek was met verstomming geslagen. De pers lustte er uiteraard wel pap van.

De dag daarop prijkte Marlene met haar tenue op de voorpagina van alle Amerikaanse kranten. Daarna op die van buitenlandse. Het ophef over haar tenue ging zelfs zo ver dat men in het Amerikaanse Congres de vraag stelde of de nieuwe mode voor vrouwen niet in strijd was met de wet die vrouwen verbood om zich voor te doen als mannen. Na enig gepalaver kwamen de heren congresleden tot de conclusie dat vrouwen die een broek droegen wellicht niemand trachtten te misleiden, en toch zeker niet in verband met hun geslacht, en dat juffrouw Dietrich al helemaal niemand probeerde, ach ja, de das om te doen.

Juffrouw Dietrich lachte het hele voorval smakelijk weg. Het was die avond niet de eerste keer dat ze een pak droeg. En het pak was nota bene van de hand van de al even flamboyante Coco Chanel, Madame Pantalon zelve. De hele hetze veroorzaakte niettemin in de Verenigde Staten een stormloop bij winkels die mannenpantalons voor vrouwen verkochten. Advertenties promootten de ‘Marlene Mannish Style’ als iets geheel nieuws. Wie zichzelf als ietwat modieus beschouwde, schafte zich daar in die jaren dertig een broek aan. Door Marlene dus.

Weimar-meisje

Dietrich droeg zelf nota bene al jaren lange mannelijke broeken. Privé speelde ze met haar tenues voortdurend een spel tussen mannelijk en ultra vrouwelijk. Ze droeg mannenpakken en rijbroeken, maar ook glamoureuze avondjurken van Lanvin of Dior.

In 1930 speelde ze mee in de Berlijnse film *Das Schiff der verlorenen Menschen*, waarin ze uitsluitend mannenkleren droeg. Ze was in 1930 ook te zien geweest in de film *Morocco*, waarin ze echt als man was verkleed en op zeker ogenblik zelfs een vrouw kust. De rol was haar trouwens op het lijf geschreven. Dietrich was openlijk biseksueel en hield er een hele reeks mannelijke en vrouwelijke minnaars op na. Een pak dragen was voor haar de normaalste zaak van de wereld. Ze maakte geen statement, ze gaf uiting aan haar gewonnen vrijheid. Net als vele andere vrouwen in de jaren dertig, die tijdens de Weimar-republiek de eerste feministische golf meemaakten.

De grondwet van de Weimar-republiek (1919-1933) in Duitsland voorzag voor mannen en vrouwen gelijke scholing, gelijke jobkansen voor openbare diensten en gelijk loon in alle beroepen. Daarmee was Duitsland een van de eerste landen (tot Hitler kwam tenminste) die het voortouw namen in vrouwenrechten. Vrouwen die broeken en pakken droegen waren daar geen uitzonderingen. Net zoals in Groot-Brittannië, waar rond 1920 sommige vrouwen ook mannenpakken begonnen te dragen, met korte kapsels, zij het wel iets meer dandy-style, met monocles, wandelstokken en sigaren. De tomboys van Weimar droegen vooral simpele brede mannenbroeken met een smalle taille, blazers en hemden. Tijdloos prachtig, en erg mooi gedocumenteerd in de foto’s van de Duitse fotografe Marianne Breslauer, die talloze portretten maakte van haar androgyn vriendinnen.

Onze vrouw in een maatpak

Mannenpakken voor vrouwen waren in heel Europa een teken van de eerste feministische golf, maar evenzeer van een erg praktisch feit: dat vrouwen die in fabrieken moesten werken in plaats van hun mannen die aan het front zaten tijdens de Eerste Wereldoorlog, allemaal liever makkelijk zittende mannenkleden droegen. Als het moest vooruit gaan, waren jurken en rokken veel te onhandig.

Coco en Yves

Het mannenpak, of een combinatie van de mannenbroek met een bijpassend jasje, bleek ook voor Coco Chanel een bevrijding op vestimentair vlak. Mademoiselle Chanel speelde een sleutelrol in het promoten van de mannenbroek en het mannenpak als modieus kledingstuk. Zelf noemde ze haar voorkeur niettemin 'modest'. Bescheiden, zedig, en ver van uitdagend.

In de jaren zestig flakkerde in de mode het mannenpak als controversieel gegeven opnieuw op, niet toevallig tijdens de tweede golf van het feminisme. Meer bepaald in 1966, het wonderlijke jaar waarin Yves Saint Laurent 'Le Smoking' op de wereld losliet. Aanvankelijk waren noch de boetiekeigenaars, noch de moderecensenten positief over Le Smoking, dat zwarte pak in grain de poudre-wol met een satijnen streep bezijden de broekspijpen. *Women's Wear Daily*, het vakblad van de mode, was niet mals met de commentaren: 'Yves Saint Laurent staat op de barricades en zaait terreur binnen het hele instituut', zo klonk het. Het was pas toen toonaangevende coryfeeën als Catherine Deneuve, Liza Minnelli, Lauren Bacall en Bianca Jagger het aandurfden om zich in Le Smoking te vertonen, dat het nieuwe silhouet ook daadwerkelijk ingang vond, weliswaar als alternatieve avondkledij. Toen Helmut Newton een aantal jaren later zijn beruchte serie met Le Smoking fotografeerde, was het plaatje pas helemaal compleet. Het pak belandde in de top drie van meest sexy kledingstukken voor een vrouw. Le Smoking werd een symbool voor dé androgynе stijl, en ook voor de macht die vrouwen ermee konden uitstralen. Het mannenpak werd een powersuit. In theorie.

De werkelijkheid was iets flauwer: aan het eind van de jaren zestig bleek het in bepaalde westerse landen nog erg controversieel om zelfs gewoon maar met een broek op het werk te verschijnen. Tot 1993 was het zelfs voor vrouwen verboden om zich in de Amerikaanse senaat te vertonen met een pak of met een broek. Pas na protest van twee vrouwelijke senators en hun hele staf werd de regel aangepast, maar mocht een broek alleen in combinatie met een jacket. Als pantsuit of pak dus.

Ook Hillary Clinton is er nu nog hevig fan van, van dat pak, om er haar professionele bezigheden kracht mee bij te zetten. Om abstracter te kunnen denken? Om leiderschap te geven? Ik geloof er niets van. Volgens mij is een vrouw voor een extra dosis zelfvertrouwen meer gebaat bij goede en mooie lingerie en een fijn paar pumps. Vier weken later rep ik mij terug naar Kortrijk. Het pak is

klaar. Meneer Vindevogel heeft er weer een hele *tour du monde* opzitten en is vandaag fier om mij het resultaat van zijn kunde te overhandigen. Hij rolt de spiegel voor.

Het pak past tot op de millimeter perfect. Smal jasje, smalle pantalon. Niet te krap. Verbazingwekkend comfortabel. Aan mijn derrière, aan mijn moederbuik. Niet te los, niet te strak. Onder de kraag van het jasje zit contrasterende Yves Klein-blauwe stof. Vanbinnen is het gevoerd met zijde, met een motief van scharen. Er zijn zakken. Vier buiten. Vier binnen, omzoomd. Met knoopjes. En mijn geborduurde initialen. De broek heeft in de taille twee ouderwetse spangespjes. Meesterlijk gemaakt allemaal.

In combinatie met hoge hakken neemt mijn gedecideerdheid per seconde toe. Er gaan geen gedachten meer uit naar onvolkomenheden van mijn lijf. Dat is wat het is. Het zit ingepakt maar kan zich vrij bewegen. Een erg aangenaam gevoel geeft dat. Het pak geeft mij bovendien een ranke hals. Een mooi decolleté. Een rechte stap. Fierheid. Het gevoel dat ik aantrekkelijk ben. Dank u zeer, beste Flying Tailor.

Het effect? Ik zal mijn nieuwe leiderschap nog moeten uittesten op mijn huisgenoten straks, met mijn pak aan. Op koter, man en kat. Ik ben er nochtans nu al zeker van dat koter en kat even weinig zullen gehoorzamen als vroeger. Van de man ben ik al helemaal niet zeker.

Wat dat abstractievermogen betreft: ik mis het niet. Misschien zit het echte geluk wel in het zich kunnen verliezen in details. In een mooie voering. En in die geborduurde initialen. Dat soort van koestering maakt het leven immers erg, erg aangenaam. Voor jaren zelfs.

Het pak geeft mij een ranke hals. Een mooi decolleté. Fierheid. Het gevoel dat ik aantrekkelijk ben

Info en prijzen op butchtailors.com

